

Evreii din Timișoara. Istorie și cultură

Conferința și întâlnirea din 4 noiembrie 2015, Haifa

De Getta Neumann

În 4 noiembrie, în sala Rappaport din Cinemateca din Haifa, s-a desfășurat Conferința și Întâlnirea cu titlul "Evreii din Timișoara. Istorie și cultură" sub egida I.C.R. (Institutul Cultural Român) de la Tel Aviv și A.M.I.R. (Organizația Unitară a Evreilor originari din România în Israel), un eveniment, în care componenta personală și emoțională era tot atât de importantă ca și cea informativă.

Cu o oră înainte de deschiderea sălii au sosit primii participanți, printre care și foști elevi ai liceelor israelite din Timișoara, anticipând revederea cu cunoștințe de demult.

Istoricul Dr. Raphael Vago de la Universitatea Tel Aviv a prezentat pe vorbitori, succint, pertinent și cu căldură. Dna Dita Gara, din partea organizației A.M.I.R. și dna Andreea Soare, ICR, au deschis adunarea. Într-o ebraică fluentă, Excelența Sa, Dna Ambasadoare Andreea Păstârnac a relevat aportul imens al evreilor români la economie și cultură în România și în Israel. Cooperarea fructuoasă între cele două țări s-a

manifestat, recent, prin ajutorul prompt dat de statul Israel la îngrijirea victimelor înfiorătorului incendiu la clubul "Colectiv" din București, a menționat cu recunoștință Excelența Sa.

Membru în Knesset, secretar general al Partidului Muncii, ministrul Industriei și al Comerțului (1992-1996), actualmente președinte A.M.I.R., Michael Harish (Hirsch) a evocat cu emoție copilăria petrecută la Timișoara, marcată de pedagogi ca Hugo Hershkovits și Ezra Fleischer. Amintirea unui Kadiș în compania rabinului Dr. Ernest Neumann în cimitirul evreilor de pe Calea Lipovei l-a impresionat profund.

Getta Neumann si Micha Harish

Au urmat comunicările noastre complementare - cu intermezzouri muzicale oferite de tânărul violonist Gad Eckstein - prin care s-a conturat portretul comunității, într-o perspectivă istorică și culturală, cu o încercare de definire a mentalității și a moravurilor sale. Prof. Dr. Victor Neumann a prezentat istoria populației evreiești din Banat, cu accent pe contribuțiile evreilor în perioada interbelică. Ponderea comunității în economie și cultură depășea cu mult prezența ei numerică, a arătat istoricul.

Conf. Dr. Smaranda Vultur a schițat, spicuind exemple din mărturii, profilul moral al evreilor timișoreni pentru care valoarea supremă este omenia. Fiecare se simte răspunzător pentru celălalt și dorește să fie util pentru societate, spune Rabinul Dr. Ernest Neumann într-un interviu.

Prin istoria liceelor israelite (1919-1948) se poate demonstra, am arătat la rândul meu, cum însușiri tipice comunității au fost puse în slujba realizării aspirațiilor sale. Întemeierea liceelor exprima voința evreilor timișoreni de a se afirma ca minoritate națională în mozaicul de etnii timișorene. Pentru a atinge acest obiectiv, au dat dovadă de fermitate și flexibilitate, de idealism și pragmatism. Filmul documentar "Timișoara iudaica. Liceele israelite", pe care l-am realizat împreună cu Sorin Birstein, a fost primit de public cu entuziasm.

Misiunea noastră, așa cum a reieșit din ansamblul prezentărilor, este să păstrăm memoria trecutului. Micha Harish a vorbit despre *Muzeul Evreilor Originari din România* din Rosh Pina, un proiect grandios cu șanse de realizare în viitorul apropiat. Victor Neumann, unul din cei mai prestigioși istorici din România, a publicat cărți și studii despre istoria comunității evreilor din Banat, la care se alătură monografia "Evreii din Timișoara" de Tiberiu Schatteles. Dispunem de o bogată arhivă de istorie orală datorită Smarandei Vultur, autoarea volumelor "Memoria salvată" I și II și, mai recent, cu contribuția mea, "Destine evreiești la Timișoara". Revista noastră online www.bjt2006.org este un mijloc de a arhiva documente, mărturii și fotografii. Digitalizarea registrului de evidență al cimitirului este în curs. Redactăm o lucrare despre evrei timișoreni, personalități de seamă. Comunitatea din Timișoara face eforturi să renoveze sinagogile.

"Numai cine este însuflețit poate să însuflețească", a spus tatăl meu, rabinul Neumann. În acest spirit s-a desfășurat reuniunea de la Haifa.

Prof.dr.Victor Neumann

Prof.dr. Raphael Vago

Conf. dr. Smaranda Vultur